

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 22.01.1971, sp. zn. 4 Cz 5/70, ECLI:CZ:NS:1971:4.CZ.5.1970.1

Číslo: 40/1971

Právní věta: Škoda z vloupání do prodejny socialistické organizace nespočívá jen v hodnotě pachatelem vloupání odcizeného nebo poškozeného zboží a zařízení prodejny, ale může spočívat i v majetkové újmě, vzniklé tím, že by organizace nemohla dosáhnout uspokojení nároku na vyúčtování majetkových hodnot, které svěřila hmotně odpovědnému pracovníkovi, když by se podařilo tomuto pracovníkovi zprostit se odpovědnosti za svěřené hodnoty právě z toho důvodu, že pachatel vloupání prokazatelně vytvořil svým protiprávním jednáním takovou situaci na prodejně, která hmotně odpovědnému pracovníkovi bránila se svěřenými hodnotami hospodařit a je opatřovat. Musí se proto soud v řízení o žalobě o náhradu škody uplatněné proti pachateli vloupání zabývat i otázkou jeho odpovědnosti za takto vzniklou škodu organizace.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 22.01.1971

Spisová značka: 4 Cz 5/70

Číslo rozhodnutí: 40

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Náhrada škody zaměstnancem, Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách

Předpisy: 99/1963 Sb. § 6

§ 120

§ 132 40/1964 Sb. § 420 65/1965 Sb. § 170

§ 174

§ 176

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 40/1971 sb. rozh.

Škoda z vloupání do prodejny socialistické organizace nespočívá jen v hodnotě pachatelem vloupání odcizeného nebo poškozeného zboží a zařízení prodejny, ale může spočívat i v majetkové újmě, vzniklé tím, že by organizace nemohla dosáhnout uspokojení nároku na vyúčtování majetkových hodnot, které svěřila hmotně odpovědnému pracovníkovi, když by se podařilo tomuto pracovníkovi zprostit se odpovědnosti za svěřené hodnoty právě z toho důvodu, že pachatel vloupání prokazatelně vytvořil svým protiprávním jednáním takovou situaci na prodejně, která hmotně odpovědnému

pracovníkovi bránila se svěřenými hodnotami hospodařit a je opatrovat.

Musí se proto soud v řízení o žalobě o náhradu škody uplatněné proti pachateli vloupání zabývat i otázkou jeho odpovědnosti za takto vzniklou škodu organizace.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 22. 1. 1971, [4 Cz 5/70](#))

Žalobce se domáhal na žalovaných náhrady škody, kterou způsobili společně tím, že se 22. 1. 1969 a 17. 2. 1969 vloupali do provozovny žalující organizace v Ž. Žalobce tvrdil, že jde o další škodu navíc kromě té, jejíž náhrada mu byla přiznána rozsudkem krajského soudu v Ústí nad Labem z 9. 7. 1969 sp. zn. 3 To 828/69. Dovožoval, že žalovaní po vloupání ponechali provozovnu nezajištěnou, takže této skutečnosti mohli využít třetí osoby a odcizit z provozovny další věci.

Žalovaní namítali, že výše škody, za kterou odpovídají, byla zjištěna v trestním řízení, a že v tomto rozsahu jim byla také v trestním řízení uložena povinnost k náhradě škody vůči žalobci, a to každému z nich částkou 1300 Kčs.

Rozsudkem okresního soudu v Teplicích byli oba obžalovaní zavázáni společně a nerozdílně k náhradě škody v celém rozsahu žaloby s odůvodněním, že ihned po vloupání byla v prodejně provedena inventura a zjištěn v prvním případě schodek 3344,60 Kčs a v případě druhého vloupání schodek v částce 3076,65 Kčs. I když soud prvního stupně vycházel z výsledků trestního řízení, že nebylo bezpečně prokázáno, že by oba žalovaní odcizili zboží v celé hodnotě zjištěného schodku, vyhověl žalobě proto, že se žalovaní svým vniknutím do prodejny neoprávněně vmísili do právního vztahu, který by zde byl jinak mezi žalobcem a vedoucím prodejny jako osobou hmotně odpovědnou. Žalovaní proto zavinili, že do dispozice hmotně odpovědné osoby byl proveden zásah, který vylučuje odpovědnost hmotně odpovědné osoby za vzniklý schodek.

Rozsudkem krajského soudu v Ústí nad Labem byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že žaloba o částku 3821,25 Kčs byla zamítnuta a žalobce zavázán nahradit žalovanému C. F. na nákladech řízení částku 150 Kčs. Odvolací soud, jak z odůvodnění jeho rozsudku vyplývá, žalobu zamítl proto, že žalovaní nezpůsobili větší škodu, než byla zjištěna a žalobci přiznána v trestním řízení. Soud druhého stupně uváděl, že odpovědnost žalovaných se může týkat jen té škody, jejíž příčinná souvislost s jednáním žalovaných je prokázána, přičemž měl za to, že v daném případě tomu tak není.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, podané generálním prokurátorem ČSR, tak, že rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Soudy obou stupňů nepřihlédly k té rozhodné skutečnosti, že v daném případě šlo o specifický střet dvou odpovědností, a to odpovědnosti žalovaných za škodu podle ustanovení § 420 o. z. a odpovědnosti vedoucího prodejny jako pracovníka odpovědného za hodnoty svěřené k vyúčtování podle ustanovení § 176 zák. práce.

Žalovaní, kteří se vloupali do prodejny žalující organizace a spáchali tak trestný čin na majetku v socialistickém vlastnictví (§ 132 tr. zák.), odpovídají podle ustanovení § 420 o. z. za škodu, kterou poškozené organizaci způsobili.

Odpovědnost vedoucího prodejny za schodek je dána nesplněním závazku převzatého smlouvou o hmotné odpovědnosti, že totiž svěřené hodnoty budou organizaci vyúčtovány (§ 176 odst. 1 zák. práce). Jestliže hmotně odpovědný pracovník nemohl vyúčtovat všechny svěřené hodnoty v důsledku protiprávního jednání žalovaných, má možnost zprostit se odpovědnosti za schodek zcela nebo zčásti.

V tom směru je proto důležité posoudit všechny okolnosti vloupání a možné následky z něho vyplývající.

Škoda jako následek vyplývající z vloupání nezáleží pouze v hodnotě pachatelem odcizeného nebo poškozeného zboží či zařízení, ale i v újmě na majetku žalující organizace spočívající v tom, že nedosáhla uspokojení svého nároku na vyúčtování všech majetkových hodnot, které svěřila hmotně odpovědnému pracovníkovi, když by se tomuto pracovníkovi podařilo zprostit se odpovědnosti za svěřené hodnoty proto, že žalovaní vytvořili svým protiprávním jednáním na prodejně takovou situaci, která hmotně odpovědnému pracovníku bránila se svěřenými hodnotami hospodařit a je opatrovat. I za tuto případnou škodu žalovaní odpovídají, neboť je tu příčinná souvislost mezi jejich protiprávním jednáním a vznikem škody a žalovaní si museli být vědomi toho, že svým jednáním takovou situaci vytvářejí.

Do výše této odpovědnosti žalovaných se zase naopak zprostití odpovědnosti hmotně odpovědný pracovník. Ten se může ovšem odpovědnosti dále zprostit i z důvodů spočívajících výlučně na straně organizace (schodek nebo jeho část vznikl tím, že organizace nevytvořila pracovníku takové pracovní podmínky, aby mohl řádně plnit své úkoly ve smyslu ustanovení § 170 odst. 1, 2 zák. práce, anebo, že schodek tkví v hospodářském riziku ve smyslu ustanovení § 174 odst. 2 zák. práce).

Odpovídají tedy žalovaní nejen za to, co odcizili nebo poškodili, nýbrž i za tu část schodku, za níž by se hmotně odpovědný pracovník zprostil odpovědnosti v důsledku toho, že vloupáním mu bylo prokazatelně znemožněno se svěřenými hodnotami hospodařit a je opatrovat. Kdyby tomu tak nebylo, mohla by totiž organizace tuto část schodku požadovat po hmotně odpovědném pracovníku a nebyla by o tuto částku zkrácena. Žalující organizace má nárok na náhradu celé škody s výjimkou toho, co je povinna nést sama ze svého.

Jde tu o specifický střet dvou odpovědností, a to odpovědnosti pracovníka vůči organizaci za vyúčtování svěřených hodnot a odpovědnosti občana za protiprávní zásah do majetkových práv organizace; přitom jedna z těchto odpovědností vylučuje odpovědnost druhou. Nelze proto řešit jednu z těchto odpovědností bez předběžného vyřešení odpovědnosti druhé.

Pochybení obou soudů v daném případě spočívá v tom, že posuzovaly odpovědnost žalovaných izolovaně, aniž měly vyřešen rozsah odpovědnosti hmotně odpovědného pracovníka vyloupené prodejny vůči žalující organizaci.

Pro rozhodnutí o odpovědnosti žalovaných a jejího rozsahu bude tedy třeba nejprve vyřešit otázku odpovědnosti hmotně odpovědného pracovníka i otázku případné odpovědnosti žalující organizace samotné a pak určit rozsah odpovědnosti žalovaných.

Poněvadž soudy obou stupňů vycházely při posouzení věci z jiného právního názoru a neučinily potřebná skutková zjištění pro předběžné vyřešení odpovědnosti hmotně odpovědného pracovníka, porušily svými rozhodnutími zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1 a § 132 o. s. ř. v souvislosti s ustanovením § 420 o. z. a ustanoveními § 170 odst. 1, 2, § 174 odst. 2 a § 176 zák. práce.